

Ο Ιανουάριος πήρε το όνομά του από τον [Ιανό](#) , θεό κάθε αρχής στη [ρωμαϊκή μυθολογία](#) . Όπως αναφέρει σχετικά και ο Ηλίας Αναγνωστάκης:

Ή ο Ιανός ήταν θεός διμορφος, που παριστάνεται πότε με κλειδιά ή με τριακόσιες ψήφους στο δεξί του χέρι και εξήντα πέντε στο αριστερό, όσες οι μέρες του ενιαυτού. Εκκαλείτο δε και «Αιωνάριος» αντί Ιανουάριος, επειδή τον θεωρούσαν του αιώνος πατέρα. Είχαν μάλιστα οριστεί δώδεκα πρυτάνεις να τον υμνούν και υπήρχε δωδεκάβωμον στο ναό του, όσοι και οι μήνες του έτους.

? Ηλίας Αναγνωστάκης

Ο Ιανουάριος, ωστόσο, δεν ήταν ανέκαθεν ο πρώτος μήνας του έτους για τους Ρωμαίους. Στα πρώτα χρόνια της ιστορίας τους, πρώτος μήνας ήταν ο Μάρτιος, από το όνομα του πολεμικού θεού τους Mars-Martis (δηλαδή του Άρη των Ελλήνων). Πρωτοχρονιά ήταν τότε η πρώτη Μαρτίου, η οποία εξακολούθησε να γιορτάζεται και στα κατοπινά χρόνια. Και επειδή θυμούνταν πως αυτή ήταν η αρχική τους πρωτοχρονιά, την έλεγαν *πάτριον*. Ο Ιανουάριος έγινε πρώτος μήνας αργότερα, όταν ο μυθικός βασιλιάς των Ρωμαίων

[Νούμας Πομπίλιος](#)

οργάνωσε το ημερολόγιο με βάση τον ήλιο.

Στον Ιανουάριο ο λαός μας έχει δώσει διάφορες ονομασίες, όπως το *Γενάρης* επειδή τότε γεννούν τα γιδοπρόβατα, και

Μεσοχειμώνας

επειδή είναι ο μεσαίος από τους μήνες του χειμώνα, όπως δηλώνει και η παροιμία «ως τα? Αϊ-Γιανιού, τρυγόνα, είναι η φούρια του χειμώνα». Είναι επίσης και ο μήνας με το λαμπρότερο φεγγάρι: «Του Γενάρη το φεγγάρι παρά ώρα μέρα μοιάζει». Ονομάζεται και

Γατόμηνας

επειδή στη διάρκεια του ζευγαρώνουν οι γάτες, και

Μεγάλος μήνας

ή

Τρανός μήνας

ή

Μεγαλομηνάς

γιατί είναι ο πρώτος μήνας του έτους και σε αντιδιαστολή με τον

[Φεβρουάριο](#)

, που είναι «κουτσός» (Κουτσοφλέβαρος). Οι

[αλκυονίδες ημέρες](#)

τού έχουν δώσει και την ονομασία «γελαστός», αλλά είναι επίσης γνωστός και ως «κλαδευτής»: «Γενάρη μήνα κλάδευε, φεγγάρι μη γυρεύεις». Άλλες ονομασίες:

Γενολοήτης

(επειδή αυτόν τον μήνα γεννοβολούν τα κοπάδια),

Κρυαρίτης

γιατί είναι ο πιο «κρυουλιάρης».

Του Γενάρη το [φεγγάρι](#) παρά ώρα μέρα μοιάζει.

Μία από τις ωραιότερες δημώδεις ελληνικές παροιμίες για τον Γενάρη είναι:

*Να 'μουν το Μάη γάιδaros και τον Απρίλ' κριάρι (ή σκύλος τον Αλωνάρη) ούλο το χρόνο
κόκορας και
γάτος τον Γενάρη*

Ενώ σε μια άλλη παραλλαγή αναφέρεται:

*Να 'μουν το Μάη γάιδaros τον Αύγουστο κριάριόλο το χρόνο κόκορας και γάτος τον
Γενάρη . Ονομασίες
ς του λαού για το μήνα Ιανουάριο*

Τον Ιανουάριο ο λαός τον λέει με πολλά ονόματα, που τα περισσότερα αναφέρονται στις ιδιότητές του. Ο Γενάρης λέγεται **Γεννολοητής**, παρετυμολογικά, γιατί τότε γεννοβολούν τα κοπάδια.

Γατομήνας επειδή σ' αυτόν ζευγαρώνουν οι γάτες.

Κρυαρίτης

(στη Μάνη) για το τσουχτερό του κρύο.

Λέγεται **Μεσοχειμώνας** γιατί είναι μεσαίος από τους τρεις μήνες του χειμώνα. **Κρυαρώ τ ης** γιατί

κάνει πολύ κρύο. Άλλες ονομασίες είναι

Κλαδευτής

, γιατί το μήνα αυτό κλαδεύουν.

Ακόμα τον Ιανουάριο τον ονομάζουν **Τρανό, Πρωτάρη, Μεγάλο μήνα** ή **Μεγαλομήνα**, επειδή είναι ο 1ος μήνας του έτους που έχει 31 μέρες και οι νύχτες του είναι μεγάλες, όπως λέει και το τραγούδι: "Νάταν οι μέρες του Μαγιού κι οι νύχτες του Γενάρη". Τέλος λέγεται

Καλαντάρης ή Καλαντέρης

απ' τα Κάλαντα που τραγουδούν τα παιδιά την Πρωτοχρονιά και τα Φώτα.

Γελαστός

για τις Αλκυονίδες ημέρες του.

Στην αρχαία εποχή, στη μέση του σημερινού μας Γενάρη άρχιζε ο ιερός μήνας της Ηρας, ο Γαμηλιών. Η Ηρα, εκτός από βασίλισσα τ' ουρανού και των Θεών, ήταν προστάτιδα του γάμου και της οικογένειας. Γι' αυτό τον μήνα αυτό οι αρχαίοι έκαναν τους πιο πολλούς γάμους, απ' όπου πήρε και το όνομά του. Συνήθιζαν δε κάθε χρόνο, στις 27 του Γαμηλιώνα με την Πανσέληνο, να κάνουν θυσίες και εισφορές, που τις έλεγαν "Γαμήλιες".

Ο χρόνος του Γενάρη-Παντελής Θαλασσινός